

Dnro V/11740/2022

2.5.2022

Tupakkalaki ja vähittäismyynti internetkaupassa

Johdanto

Tupakkalain (549/2016) 6 §:n perusteella Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) antaa ohjeet tupakan vastikkeita, tupakointivälineitä ja tupakkajäljitelmiä internetissä myyville elinkeinonharjoittajille sekä tupakkalain valvonnasta vastaaville kunnan viranomaisille. Ohjeessa on huomioitu tupakkalakiin 1.5.2022 tulleet muutokset. Etämyyntikielto kuluttajalle ei koske tukkumyyntiä, eikä tällaista myyntiä käsitellä tässä ohjeessa. Etäviestimen avulla tapahtuvaa tupakkalain alaisten tuotteiden tukkumyyntiä on kuitenkin tiukasti säännelty. Ohjeella korvataan tupakkalain alaisten tuotteiden internetmyynnistä annettu aiempi ohje dnro V/56691/2017.

Lainsäädäntö

Tupakkalain 1 §:n 1 momentin mukaan tupakkalain tavoitteena on ihmisille myrkyllisiä aineita sisältävien ja riippuvuutta aiheuttavien tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinipitoisten tuotteiden käytön loppuminen.

Tupakkalain 53 §:n mukaan tupakkatuotteita ja nikotiininesteitä ei saa myydä tai muutoin luovuttaa eikä välittää alle 18-vuotiaalle. Tupakan vastikkeita, tupakointivälineitä ja sähkösavukkeita ei saa elinkeinotoiminnassa myydä tai muutoin luovuttaa alle 18-vuotiaalle.

Tupakkatuotteita, tupakan vastikkeita, tupakointivälineitä, sähkösavukkeita tai nikotiinineiteitä myyvän elinkeinonharjoittajan on kustannuksellaan laadittava ja toteutettava omavalvontasuunnitelma 53 §:n 1 ja 2 momentissa säädettyjen kieltojen noudattamiseksi sekä sen varmistamiseksi, että tuotteista on tehty tässä laissa säädetyt ilmoitukset ja tuotteiden vähittäismyyntipakkaukset ovat tässä laissa säädettyjen vaatimusten mukaisia. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä omavalvontasuunnitelman laatimisesta, sisällöstä ja toteuttamisesta.

Tupakkalain 55 §:n mukaan myyjän on oltava paikalla myyntipisteessä niin, että tämä pystyy jatkuvasti valvomaan tupakkatuotteen, tupakan vastikkeen, tupakointivälineen, sähkösavukkeen ja nikotiinineiteen ostotilannetta.

Tupakkalain 58 §:n mukaan tupakkatuotteiden, sähkösavukkeiden, nikotiinineiteiden ja poltettavaksi tarkoitettujen kasviperäisten tuotteiden rajat ylittävä etämyynti on kielletty. Myöskään Suomeen sijoittautunut elinkeinonharjoittaja ei saa myydä tai muutoin luovuttaa mainittuja tuotteita kuluttajalle kuluttajansuojalain (38/1978) 6 luvun 7 §:n 2 momentissa tarkoitettua etäviestintä käyttäen.

Tupakkalain 65 §:n mukaan yksityishenkilö ei saa hankkia tai vastaanottaa elinkeinonharjoittajalta tupakkatuotteita, sähkösavukkeita, nikotiinineiteitä tai poltettavaksi tarkoitettuja kasviperäisiä tuotteita postitse, tavarankuljetuksena tai muulla vastaavalla tavalla Suomen ulkopuolelta.

Tupakkalain 68 §:n mukaan tupakkatuotetta, tupakan vastiketta, tupakointivälinettä, tupakkajäljitelmää, sähkösavuketta tai nikotiinineitettä ei saa markkinoida.

Tupakkalain 70 §:n mukaan elinkeinonharjoittaja ei saa vähittäismyynnissä tarjota eikä maksaa tupakkatuotteen, tupakan vastikkeen, tupakointivälineen, tupakkajäljitelmän, sähkösavukkeen tai nikotiinineiteen hinnasta hyvitystä, joka määräytyy mainittujen tuotteiden tai muiden kulutushyödykkeiden ja palvelujen ostojen mukaan.

Tupakkalain 71 §:n 1 momentin mukaan tupakkatuotteita, tupakan vastikkeita, sähkösavukkeita, nikotiinineiteitä tai tupakointivälineitä, jotka on tarkoitettu tupakkatuotteen kuumentamiseen, tai mainittujen tuotteiden tavaramerkkejä ei saa pitää esillä tupakkatuotteiden, tupakan vastikkeiden, tupakointivälineiden, tupakkajäljitelmien, sähkösavukkeiden tai nikotiinineiteiden vähittäismyynnissä.

Tupakkalain 71 §:n 2 momentin mukaan saman pykälän 1 momentissa säädetty esilläpitokielto ei kuitenkaan koske sellaista erillisellä sisäänkäynnillä

varustettua myyntipaikkaa, jossa myydään lähes yksinomaan tässä laissa tarkoitettuja tuotteita, jos tuotteita ja niiden tavaramerkkejä ei voida nähdä myyntipaikan ulkopuolelta.

Tupakkalain 72 §:n mukaan tupakkatuotteiden vähittäismyyjä saa esittää ostajalle tämän pyynnöstä painetun kuvaston myyntipaikassa myytävänä olevista tuotteista tai niiden vähittäismyyntipakkauksista. Vähittäismyyjä saa myös luovuttaa ostajalle tämän pyynnöstä painetun luettelon mainituista tuotteista sekä niiden hinnoista. Kuvaston ja luettelon muodosta, sisällöstä ja ulkoasusta on annettu tarkempia säännöksiä sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Määritelmät

Tupakkatuotteita ovat kaikki kulutukseen sopivat, tupakasta (nicotiana) kokonaan tai osittain koostuvat tuotteet (tupakkalain 2 §:n 1 kohta). Tällaisia ovat muun muassa savukkeet, sikarit, kääretupakka, piipputupakka ja vesipiipputupakka.

Sähkösavukkeita ovat tuotteet, joiden avulla voidaan hengittää sisään nikotiinipitoista höyryä suukappaleen kautta, sekä kyseisten tuotteiden osat (tupakkalain 2 §:n 18 kohta). Esimerkiksi sähkösavukkeissa käytettävät vastukset ja akut täyttävät sähkösavukkeen määritelmän. Myös täyttämätön tai nikotiinittomalla nesteellä valmiiksi täytetty uudelleen täytettävä sähkösavuke ovat tupakkalain tarkoittamia sähkösavukkeita. Ratkaisevaa on, että laitteella voidaan hengittää sisään nikotiininestettä.

Nikotiininesteellä tarkoitetaan nikotiinia sisältävää nestettä, joka on tarkoitettu höyrystettäväksi sähkösavukkeen avulla, jonka nikotiinipitoisuus on enintään 20 milligrammaa millilitrassa ja jolla ei ole lääkelain (395/1987) 3 §:n 1 momentin mukaista käyttötarkoitusta (tupakkalain 2 §:n 19 kohta).

Nikotiinittomasta sähkösavukenesteestä käytetään laissa termiä höyrystettäväksi tarkoitettu nikotiiniton neste. Höyrystettäväksi tarkoitettulla nikotiinittomalla nesteellä tarkoitetaan sähkösavukkeen avulla tai muulla vastaavalla tavalla höyrystettäväksi tarkoitettua muuta nestettä kuin nikotiininestettä (tupakkalain 2 §:n 20 kohta).

Täyttösäiliöllä tarkoitetaan nikotiininestettä sisältävää astiaa, jota voidaan käyttää sähkösavukkeen täyttämiseen (tupakkalain 2 §:n 21 kohta). Täyttösäiliöitä ovat esimerkiksi pullot, joissa myydään nikotiininestettä.

Tupakan vastikkeella tarkoitetaan käyttötarkoitukseltaan tupakkatuotetta vastaavaa tuotetta, joka ei sisällä tupakkaa (tupakkalain 2 §:n 14 kohta). Tupakan vastikkeita ovat esimerkiksi sähkösavukkeet ja nikotiinittomat sähkösavukeneesteet sekä yrttisavukkeet, ja muut poltettavaksi tarkoitetut kasviperäiset tuotteet.

Poltettavaksi tarkoitettulla kasviperäisellä tuotteella tarkoitetaan kasveista valmistettua tupakan vastiketta, joka on tarkoitettu poltettavaksi (tupakkalain 2 §:n 15 kohta). Tällaisia ovat esimerkiksi yrttisavukkeet ja vesipiipussa poltettavat tuotteet, joissa ei ole tupakkaa.

Tupakointivälineellä tarkoitetaan tupakoinnissa tai sen valmistelussa pääasiassa käytettäväksi tarkoitettua välinettä tai tarviketta (tupakkalain 2 §:n 16 kohta). Tupakointivälineitä ovat esimerkiksi tupakansytyttimet, vesipiiput, savukepaperit, tupakkapiiput ja niiden osat, tuhkakupit, tupakkatuotteiden säilytyskotelot ja muut tuotteet, joita käytetään tupakointiin tai sen valmisteluun. Myös tupakkatuotteiden kuumentamiseen tarkoitetut laitteet ovat tupakointivälineitä. Tulitikut eivät ole tupakointivälineitä.

Tupakkajäljitelmillä tarkoitetaan muodoltaan tupakkatuotetta tai tupakointivälinettä läheisesti muistuttavaa tuotetta, joka ei sisällä tupakkaa tai sen vastiketta (tupakkalain 2 §:n 17 kohta). Tupakkajäljitelmiä ovat muun muassa ns. lakritsiipiiput, pilailusavukkeet ja jotkut sähkösavukkeet.

Markkinoinnilla tarkoitetaan mainontaa, epäsuoraa mainontaa ja muuta myynninedistämistä sekä tupakkasponsorointia (tupakkalain 2 §:n 35 kohta). Kysymys on markkinoinnin täyskiellosta, joka kattaa kaikki sellaiset toimenpiteet, joiden tarkoituksena on aikaansaada tai edistää tupakkalaissa tarkoitettujen tuotteiden kulutusta ja kysyntää.

Ohje lyhyesti

Tupakkalain tavoitteena on ihmisille myrkyllisiä aineita sisältävien ja riippuvuutta aiheuttavien tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinipitoisten tuotteiden käytön loppuminen.

Tupakkatuotteiden, sähkösavukkeiden, nikotiininesteiden ja poltettavaksi tarkoitettujen kasviperäisten tuotteiden etämyynti (ml. internetmyynti) kuluttajalle on kokonaan kielletty. Sähkösavukkeiden määritelmästä seuraa, että etämyyntikielto koskee myös sähkösavukkeiden osia, kuten esimerkiksi varaosia.

Etämyyntikielto koskee niin rajat ylittävää, ulkomailta tapahtuvaa etämyyntiä kuin Suomessa tapahtuvaa etämyyntiä. Tupakkalain alaisten tuotteiden vähittäismyynti internetissä on näin ollen mahdollista ainoastaan **tupakointivälineiden, tupakkajäljitelmien, nikotiinittomien sähkösavukeneesteiden osalta sekä muiden tupakanvastikkeiden kuin sähkösavukkeiden, nikotiinineesteiden ja poltettavaksi tarkoitettujen kasviperäisten tuotteiden osalta**. Näidenkin tuotteiden internetmyynti on kuitenkin erittäin tiukasti säännelty, minkä vuoksi tuotteiden myyminen avoimilta verkkosivuilta ei ole mahdollista. Myyjän on myös varmistuttava siitä, että muitakin kuin myyntiä koskevia tupakkalain säännöksiä noudatetaan. Tällaisia ovat esimerkiksi tuotteiden ominaisuuksia ja vähittäismyyntipakkauksia koskevat säännökset.

Internetsivusto, jolla myydään sellaisia tupakkalaissa tarkoitettuja tuotteita, joita etämyyntikielto ei koske, ei saa rikkoa tupakkalain markkinointikieltoa. Kaikki myynninedistäminen on kiellettyä myös internetissä. Tämä tarkoittaa käytännössä, että muun muassa tuotteiden tuotenimien, kuvien ja muun tuotetiedon liittäminen avoimelle internetsivustolle on tupakkalain vastaista markkinointia. Tietoja myynnissä olevista tuotteista voi antaa ainoastaan tupakkalaissa säädetyn luettelon avulla. Kyseinen luettelo saa olla nähtävissä ainoastaan kirjautumisen takana ja sen sisältö ja ulkomuoto on tarkkaan säännelty.

Tupakkatuotteen, tupakan vastikkeen, tupakointivälineen, sähkösavukkeen ja nikotiinineesteen myyjän on voitava jatkuvasti valvoa ostotilannetta. Tästä johtuen tupakkalaissa mainittujen tuotteiden internetmyynti on mahdollista ainoastaan silloin, kun tuotteiden myyjä toimittaa itse tuotteet asiakkaalle. Tuotteiden toimitusta ei saa järjestää ulkopuolisen, kuten esimerkiksi postin tai kuljetusliikkeen, kautta.

Myös internetkaupassa on voitava varmistua siitä, että tupakkalain alaisten tuotteiden ostaja ei ole alaikäinen. Käytännössä ostajan täysi-ikäisyys voidaan todentaa käyttämällä internetkaupassa **vahvaa sähköistä tunnistamista**, kuten verkkopankkitunnuksia.

Etämyyntikieltoa täydentää säännös, joka kieltää tupakkatuotteiden, sähkösavukkeiden, nikotiinineesteiden ja poltettavaksi tarkoitettujen kasviperäisten tuotteiden maahantuonnin etäviestintä käyttäen (tupakkalain 65 §). Tämä tarkoittaa käytännössä, että näiden tuotteiden ostaminen esimerkiksi internetkaupassa on kuluttajalta kielletty.

Markkinointikiellosta

Tupakkatuotetta, tupakan vastiketta, tupakointivälinettä, tupakkajäljitelmää, sähkösavuketta tai nikotiininesettä ei saa markkinoida. Markkinointikielto vaikuttaa siihen, miten internetmyynti on tupakkalain mukaan mahdollista toteuttaa.

Suomen tupakkalain säännökset ovat pääsääntöisesti media- eli viestintävälينهeneutraaleja. Näin ollen internetissä ja sosiaalisen median yhteisöpalveluissa julkaistuu aineistoon sovelletaan samoja säännöksiä kuin perinteisiä välineitä (televisio, radio, sanoma- ja aikakauslehdet) käyttäen julkaistuu aineistoon.

Markkinoinnilla tarkoitetaan mainontaa, epäsuoraa mainontaa ja muuta myyninedistämistä sekä tupakkasponsorointia (tupakkalain 2 §:n 36 ja 37 kohdat). tupakkalain markkinointikielto kattaa kaiken myyninedistämistoiminnan. Kysymys on markkinoinnin täyskiellosta tietyin erikseen laissa säädetyin poikkeuksin. Kaikki sellaiset toimenpiteet, joiden tarkoituksena on aikaansaada tai edistää tupakkalaissa tarkoitettujen tuotteiden kulutusta ja kysyntää, ovat lainvastaisia. Markkinointikielto tarkoittaa muun muassa, että tuotteita ei saa myydä alennettuun hintaan. Markkinointikielto tarkoittaa myös, että mitään tietoa myynnissä olevista tuotteista tai tuoteryhmistä ei saa julkaista sosiaalisessa mediassa.

Internetsivusto, jolla myydään sellaisia tuotteita, joita etämyyntikielto ei koske, ei saa rikkoa tupakkalain markkinointikieltoa. Kaikki myyninedistäminen on kiellettyä myös internetissä. Tämä tarkoittaa käytännössä muun muassa, että tuotteiden tuotenimien, kuvien ja muun tuotetiedon liittäminen avoimelle internetsivustolle on tupakkalain vastaista markkinointia. Tietoja myynnissä olevista tuotteista voi antaa ainoastaan tupakkalaissa säädetyin luettelon avulla, joka saa olla nähtävissä vain kirjautumisen takana.

Luettelon esittäminen internetkaupassa kirjautumisen takana

Tupakkalaissa oleva markkinointikielto, sekä sitä täydentävä esilläpitokiello estävät tuotteiden ja tuotetietojen vapaan esittämisen internetissä. Tähän pääsääntöön on kuitenkin säädetty poikkeus, jonka mukaan tuotetietoja voi tiettyjen edellytysten täytyessä esittää kuluttajalle. Tiedot voidaan internetkaupassa antaa kuluttajalle laissa säädetyin luettelon muodossa (tupakkalain 72 §).

Vähittäismyyjä saa luovuttaa ostajalle tämän pyynnöstä painetun luettelon myynnissä olevista tupakkalain alaisista tuotteista sekä niiden hinnoista. Säännös on poikkeus tupakkalaissa olevaan markkinointikieltoon ja soveltuu myös tupakkalaissa tarkoitettujen tuotteiden internetmyyntiin.

Luettelon mukaiset tiedot tupakkalaissa tarkoitetuista tuotteista voidaan esittää ainoastaan sellaisessa internetkaupassa, johon pääseminen edellyttää **kirjautumista**¹. Käytännössä asiakkaan tulisi rekisteröidä käyttäjätunnus ja salasana, joilla hän voi kirjautua sisälle verkkokauppaan. Sen sijaan tupakkalain mukaista **kuvastoa** ei voida missään tilanteessa esittää verkkokaupassa, sillä lain mukaan kuvastoa ei saa luovuttaa asiakkaalle mukaan vietäväksi.

Koska luettelo voidaan tupakkalain mukaan luovuttaa ostajalle vain tämän pyynnöstä, on asiakkaan verkkokauppaan kirjautuessaan oltava tietoinen siitä, että kyseessä on tupakkalaissa tarkoitettuja tuotteita myyvä verkkokauppa. Verkkokaupan etusivulla voidaan esittää verkkokaupan nimi sekä tieto siitä, että verkkokaupassa myydään tupakkalaissa tarkoitettuja tuotteita. Verkkokauppa (sen etusivu mukaan lukien) ei saa sisältää markkinointikiellon vastaista materiaalia. Ennen kirjautumista on esimerkiksi kiellettyä kertoa mitä tuotteita sivuilla on myynnissä tai muutoksista tarjonnassa.

Asiointi verkkokaupassa on järjestettävä siten, että kirjautuminen suoritetaan jokaisella asiointikerralla erikseen. Järjestelmä ei toisin sanoen saa mahdollistaa asiakkaan pysymistä sisäänkirjautuneena.

Edellytyksenä on lisäksi, että kirjautumisen takana myydään vain tupakkalaissa tarkoitettuja tuotteita siinä laajuudessa kuin niiden etämyynti on sallittu (esim. tupakointivälineitä, tupakan vastikkeita, tupakkajäljitelmiä ja höyrystettäväksi tarkoitettuja nikotiinittomia nesteitä). Kirjautumisen takana ei siten saa olla myynnissä muita tuotteita kuin tupakkalaissa tarkoitettuja tuotteita.

Luettelon sisältö ja ulkomuoto

Internetkaupassa kirjautumisen takana saadaan esittää vain luettelossa sallitut tiedot tuotteista. Internetkaupassa esitettävää luetteloa koskee tarkat säännöt.

¹ Markkinaoikeus on ratkaisussaan 415/13 katsonut, että asiointi eräänlaisin kirjautumismenettelyin järjestetyssä verkkokaupassa ei ole rinnastettavissa tietojen esittämiseen sellaisissa tiedotusvälineissä, jotka ovat käytännössä rajoituksetta kaikkien kuluttajien saatavilla. Markkinaoikeuden mukaan tuotetietojen esittäminen tällaisessa verkkokaupassa vertautuu pikemminkin siihen, millaisia tietoja tupakkatuotteiden vähittäismyyjä saa luovuttaa tuotteistaan asiakkaalle painetun luettelon muodossa myymälästä mukaan otettavaksi. Markkinaoikeuden ratkaisu 415/13, kohta 23.

Luettelossa saa julkaista ainoastaan tupakkalaissa tarkoitettujen tuotteiden tietoja.

Luettelon sisällöstä ja ulkoasusta säädetään Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden myynnistä (593/2016). Asetuksen mukaan yhdelle luettelon riville saa painaa yhden tuotteen seuraavat tiedot:

1. juoksevan järjestysnumeron
2. tavaramerkin sekä vähittäismyyntipakkauksessa siihen yhdistetyn muun merkinnän tekstinä
3. vähittäismyyntipakkauksen koon kappalemäärinä, grammoina tai millilitroina
4. vähittäismyyntihinnan.

Tuotetietojen väliin ei saa jättää tyhjiä rivejä. Muiden tietojen, kuten tuotteiden kuvien, tuotearvosteluiden ja mainonnallisten iskulauseiden esittäminen internetkaupassa on kielletty.

Luettelo saa sisältää väliotsikot seuraaville tuoteryhmille: savukkeet, sikarit, kääretupakka, piipputupakat, muut tupakkatuotteet, tupakan vastikkeet, sähkösavukkeet, nikotiininesteet ja tupakointivälineet, jotka on tarkoitettu tupakkatuotteen kuumentamiseen. Luettelon otsikoksi saa painaa yhden kerran tekstin "tupakkalaissa tarkoitettut tuotteet". Luettelo saa sisältää myös tiedon myyntipaikasta, kuten kaupan nimestä.

Edellä mainitut tiedot tulee painaa mustalla, yhdenmukaisella Helvetica- tai Arial-kirjasimella, jonka pistekoko on koko luettelossa sama ja enintään 14. Luettelon tausta on oltava yksivärisen valkoinen ja koko luettelon asettelu on oltava yhdenmukainen. Tiedot voidaan painaa suomeksi ja ruotsiksi.

Tuotteet esitetään luettelossa tavaramerkin mukaisessa aakkosjärjestyksessä. Jos luettelossa käytetään väliotsikoita, tuotteet on jaoteltava tuoteryhmien mukaan tavaramerkin mukaisessa aakkosjärjestyksessä. Luettelo ei saa sisältää sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen 5–6 §:stä poikkeavia elementtejä.

Internetmyynti ja alaikäiset

Tupakkatuotteita, nikotiininesteitä, tupakan vastikkeita, tupakointivälineitä ja sähkösavukkeita ei saa myydä tai muutoin luovuttaa alle 18-vuotiaalle. Pelkkä asiakkaan antama vakuutus täysi-ikäisyydestä ei täytä lain vaatimuksia iän tarkastamisesta. Mainittujen tuotteiden myynnin yhteydessä on pystyttävä todentamaan ostajan täysi-ikäisyys. Myös internetkaupassa on voitava varmistua siitä, että tupakkalain alaisten tuotteiden ostaja ei ole alaikäinen.

Käytännössä ostajan täysi-ikäisyys voidaan todentaa käyttämällä internetkaupassa vahvaa sähköistä tunnistamista, kuten verkkopankkitunnuksia. Suositeltavaa olisi järjestää vahva sähköinen tunnistaminen jo kirjautumisen yhteydessä, jolloin alaikäiset eivät pääsisi lainkaan asioimaan verkkokaupassa.

Myös tupakan vastikkeita ja tupakointivälineitä elinkeinotoiminnassa myyvän henkilön on oltava vähintään 18-vuotias. Tätä nuorempi henkilö saa kuitenkin myydä mainittuja tuotteita, jos myynti tapahtuu 18 vuotta täyttäneen henkilön valvonnan alaisena. Tämä sääntö koskee myös internetkaupassa tapahtuvaa myyntiä.

Tuotteiden toimitus

Tupakkatuotteen, tupakan vastikkeen, tupakointivälineen, sähkösavukkeen ja nikotiininesteen myyjän on voitava jatkuvasti valvoa ostotilannetta. Ostotilanteeksi katsotaan tuotteen valinnan, maksamisen ja vastaanottamisen yhdistelmä. Tuotteiden myyjän on pystyttävä valvomaan kaikkia ostotilanteen vaiheita, tuotteen luovutus mukaan lukien.

Myyjän on varmistettava ostajan täysi-ikäisyys myös siinä vaiheessa, kun tuote luovutetaan ostajalle. Näin ollen tupakkalaissa mainittujen tuotteiden internetmyynti on mahdollista ainoastaan silloin, kun tuotteiden myyjä toimittaa itse tuotteet asiakkaalle. Tuotteiden myyjä ei voi sopimuksella siirtää tupakkalaissa säädettyä valvontavelvollisuutta millekään muulle taholle, kuten esimerkiksi kuljetusliikkeelle tai postille. Näin ollen edellä mainittujen tuotteiden toimitusta ei voida järjestää ulkopuolisen kautta, vaan myyjän on itse toimitettava tuote ostajalle.

On myös mahdollista, että kuluttaja ostaa tuotteen internetkaupassa, mutta noutaa tuotteen saman myyjän kivijalkamyymälästä. Tällöin myyjä valvoo ostotilanteen kaikkia vaiheita. Tällaisessa myyntitapahtumassa ostajan ikä on

varmistettava sekä internetkaupassa että tuotteen luovutuksen yhteydessä kivijalkamyymälässä.

Tupakkalaissa mainituista tuotteista ainoastaan jotkut tupakkajäljitelmistä ovat sellaisia, että niiden toimitus voidaan siirtää ulkopuoliselle taholle. Tällainen mahdollisuus on olemassa ainoastaan niiden tupakkajäljitelmien osalta, jotka eivät täytä tupakan vastikkeen, tupakointivälineen, sähkösavukkeen tai nikotiininesteen määritelmää. Esimerkiksi pilailusavukkeet ovat tällainen tuote. Pilailusavukkeiden toimitus internetkaupassa on siten mahdollista myös postin tai kuljetusliikkeen kautta, eikä näitä koske kielto myydä alaikäisille.

Oma- ja valvontasuunnitelma

Tupakan vastikkeita tai tupakointivälineitä internetkaupassa myyvän elinkeinonharjoittajan on kustannuksellaan laadittava ja toteutettava oma- ja valvontasuunnitelma. Suunnitelmassa on esitettävä muun muassa se, miten estetään kyseessä olevien tuotteiden luovuttaminen alle 18-vuotiaalle sekä suunnitelma siitä, miten varmistetaan, että tuotteista on tehty laissa säädetyt ilmoitukset ja että tuotteiden vähittäismyyntipakkaukset ovat laissa säädettyjen vaatimusten mukaisia. Oma- ja valvontasuunnitelmasta säädetään tarkemmin tupakkalain 54 §:ssä ja sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden vähittäismyynnistä (593/2016).

Hintahyvityksen kielto

Tupakkalaissa on erikseen säännös hintahyvityksen kiellosta. Kielto koskee myös etäviestimen avulla tapahtuvaa myyntiä, kuten internetmyyntiä. Elinkeino- ja valvontasuunnitelma ei saa vähittäismyynnissä tarjota eikä maksaa tupakkatuotteen, tupakan vastikkeen, tupakointivälineen, tupakkajäljitelmän, sähkösavukkeen tai nikotiininesteen hinnasta hyvitystä, joka määräytyy mainittujen tuotteiden tai muiden kulutushyödykkeiden ja palvelujen ostojen mukaan. Tupakkalaissa tarkoitettujen tuotteiden myyntiä ei näin ollen saa edistää esimerkiksi internetkaupan kanta-asiakaskorttien tai etuohjelmien yhteydessä siten, että tuotteiden ostaminen olisi ostohyvitysten johdosta sitä halvempaa, mitä enemmän niitä tai muita kulutushyödykkeitä ostaa.

Seuraamukset

Valvira tai kunta voi kieltää tupakkalain vastaisen toiminnan tai määrätä toiminnan korjattavaksi tupakkalain mukaiseksi. Kiellon tehosteeksi voidaan

asettaa uhkasakko tai uhka, että asetetun määräajan jälkeen tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella. (tupakkalaki 12 luku)

Jos tupakkatuotetta, tupakan vastiketta, tupakointivälinettä, tupakkajäljitelmää, sähkösavuketta tai nikotiininesettä markkinoidaan tupakkalain 68 §:n vastaisesti eikä menettely rajoitu yhden kunnan alueelle, Valvira voi kieltää markkinointitoimen tilaajaa, sen toimeenpanijaa sekä näiden palveluksessa olevaa jatkamasta ja uudistamasta säännösten vastaista menettelyä (tupakkalaki 99 §).

Markkinointitoimen tilaaja ja toimeenpanija sekä näiden palveluksessa oleva, joka tahallaan markkinoi 68 §:n vastaisesti tupakkatuotetta, tupakan vastiketta, tupakointivälinettä, tupakkajäljitelmää, sähkösavuketta tai nikotiininesettä taikka pitää 71 §:n vastaisesti tupakkatuotteita, tupakan vastikkeita, sähkösavukkeita, nikotiininesiteitä tai tupakointivälineitä, jotka on tarkoitettu tupakkatuotteen kuumentamiseen, taikka mainittujen tuotteiden tavaramerkkejä vähittäismyynnissä esillä, on tuomittava tupakan markkinointirikkomuksesta sakkoon (tupakkalaki 110 §).

Jos markkinointi on toteutettu siten, että markkinointia on pidettävä sen toteuttamistapa, kohderyhmän ikä tai koko taikka menettelystä saatu taloudellinen hyöty huomioon ottaen myös kokonaisuutena arvostellen törkeänä, on markkinointitoimen tilaaja ja toimeenpanija sekä näiden palveluksessa olevaa tuomittava tupakan markkinointirikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi (tupakkalaki 111 §).

Kunta voi peruuttaa vähittäismyyntiluvan vähintään viikon ja enintään kuuden kuukauden määräajaksi, jos vähittäismyyntiluvan haltija kunnan tai muun valvontaviranomaisen kirjallisesta varoituksesta taikka rikosoikeudellisesta seuraamuksesta huolimatta

- 53 §:n vastaisesti myy tai muutoin luovuttaa tupakkatuotteita, tupakan vastikkeita, tupakointivälineitä, sähkösavukkeita tai nikotiininesiteitä alle 18-vuotiaalle, tai
- 58 §:n vastaisesti myy tai muutoin luovuttaa tupakkatuotteita, sähkösavukkeita tai nikotiininesiteitä kuluttajalle etäviestintä käyttäen, tai
- 68 §:n vastaisesti markkinoi tupakkatuotteita, tupakan vastikkeita, tupakointivälineitä, tupakkajäljitelmiä, sähkösavukkeita tai nikotiininesiteitä (tupakkalaki 97 §).

Kunta voi peruuttaa vähittäismyyntiluvan pysyvästi, jos vähittäismyyntiluvan haltija luvan määräaikaisesta peruuttamisesta huolimatta jatkaa tai uudistaa lainvastaista toimintaa eikä tekoa ole pidettävä vähäisenä.

Lisätietoja

Lisätietoja saa sähköpostitse osoitteesta tupakka@valvira.fi.

ratkaisija Johtaja Jussi Holmalahti

esittelijä Lakimies Anne Ritari

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto, Valvira

Ratapihantie 9, 00520 Helsinki
PL 43, 00521 Helsinki
Koskenranta 3, 96100 Rovaniemi

Puhelin 0295 209 111
kirjaamo@valvira.fi
valvira.fi